

Kiến tạo không gian, định hình các cực tăng trưởng mới

06:54 09/09/2026

Trong bối cảnh đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới, việc hình thành các cực tăng trưởng, gắn kết chặt chẽ giữa biển-cao nguyên-biên giới có ý nghĩa chiến lược quan trọng.

Cảng Quy Nhơn, tỉnh Gia Lai. (Ảnh: LƯƠNG TÙNG)

Tập trung nguồn lực phát triển hạ tầng liên vùng, mở rộng không gian kinh tế đang trở thành “chất xúc tác” quan trọng giúp khu vực duyên hải Nam Trung Bộ và Tây Nguyên cất cánh, vươn tầm...

Mở rộng kết nối hạ tầng

Theo Quy hoạch vùng duyên hải Nam Trung Bộ và Tây Nguyên thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050, xác định không gian phát triển chiến lược cần gắn kết chặt chẽ giữa biển-cao nguyên-biên giới nhằm hướng tới mục tiêu phát triển nhanh và bền vững. Toàn vùng đã hội tụ đầy đủ 5 phương thức vận tải gồm đường bộ, đường sắt, đường thủy, hàng không và hàng hải; sở hữu nhiều lợi thế khác biệt với hệ thống cảng nước sâu (Tiên Sa, Dung Quất, Quy Nhơn, Vân Phong), các chuỗi đô thị ven biển, cao nguyên giàu tiềm năng nông-lâm

nghiệp cùng hệ thống cửa khẩu quốc tế (Bờ Y, Lệ Thanh) kết nối trực tiếp với hai nước Lào và Campuchia.

Đến nay, cả vùng đã đưa vào khai thác khoảng 957km đường cao tốc bắc-nam phía đông và chuẩn bị hoàn thành các đoạn tuyến chiến lược như Khánh Hòa-Buôn Ma Thuột; các tuyến cao tốc trục ngang kết nối duyên hải với Tây Nguyên cũng đang được tăng tốc triển khai như Quy Nhơn-Pleiku, Tân Phú-Bảo Lộc-Liên Khương, Gia Nghĩa-Chơn Thành,... Khi hoàn thiện, hàng hóa nông sản và công nghiệp của Tây Nguyên có điều kiện tiếp cận nhanh hơn các cảng biển miền trung, nâng cao sức cạnh tranh xuất khẩu. Hạ tầng hiện đại cũng hình thành nên các hành lang kinh tế, chuỗi giá trị du lịch liên kết “Biển-Đại ngàn-Văn hóa-Cửa khẩu” và thúc đẩy sự ra đời các khu đô thị, khu công nghiệp, trung tâm logistics mới,...

Phó Vụ trưởng Kế hoạch-Tài chính (Bộ Xây dựng) Trịnh Quốc Cường nhận định, hạ tầng chiến lược là “chất xúc tác” tạo ra những cực tăng trưởng mới, thúc đẩy sự dịch chuyển mạnh mẽ trong mô hình phát triển. Khi hệ thống đường cao tốc, cảng biển, cảng hàng không và logistics được đầu tư đồng bộ, giúp giảm đáng kể chi phí vận chuyển, đồng thời tăng năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp, mở rộng thị trường tiêu thụ.

Do đó, hạ tầng giao thông đóng vai trò như “mạch máu” kết nối, giúp các vùng kinh tế liên kết chặt chẽ hơn, tạo ra chuỗi giá trị liên ngành từ sản xuất, chế biến, tiêu thụ, dịch vụ, du lịch. Đây cũng là nền tảng để Tây Nguyên và Nam Trung Bộ bước vào giai đoạn phát triển mới, nơi hạ tầng trở thành động lực kiến tạo không gian kinh tế đa chiều, bền vững trong quá trình hội nhập quốc tế.

Trục "xương sống" của liên kết

Đánh giá từ góc độ thực tiễn hoạt động sản xuất, kinh doanh và đầu tư hạ tầng tại khu vực, Ủy viên Hội đồng quản trị Tập đoàn Đức Long Gia Lai, Phạm Văn Bình nhận định, Tây Nguyên từ lâu vẫn thiếu một trục đường cao tốc dọc đủ mạnh để gánh vác năng lực vận tải liên tỉnh và liên kết chuỗi cung ứng. Việc phụ thuộc quá nhiều vào đường Hồ Chí Minh, Quốc lộ 40B đã và đang làm tăng chi phí logistics, gây “tắc nghẽn” dòng chảy đầu tư vào vùng đất giàu tiềm năng này.

Do đó, việc đầu tư tuyến cao tốc phía tây đoạn Pleiku-Buôn Ma Thuột-Gia Nghĩa (dài khoảng 257km) được xem là trục dọc chiến lược có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Tuyến đường này sẽ giúp giảm chi phí vận tải, nâng cao độ tin cậy của chuỗi cung ứng nông sản, khoáng sản, năng lượng và thu hút mạnh mẽ các ngành công nghiệp chế biến sâu, trung tâm phân phối, dịch vụ... Hiệu quả của

trục dọc này được nhân lên nhiều lần khi kết nối đồng bộ với các hành lang kinh tế đông-tây. Trong đó, tuyến Quy Nhơn-Pleiku kết nối với Pleiku-Lệ Thanh (dài khoảng 54km) sẽ tạo thành hành lang kinh tế hoàn chỉnh trải dài từ cảng biển duyên hải qua cao nguyên Gia Lai và thẳng tới cửa khẩu quốc tế tiếp giáp với Campuchia.

Các tuyến ngang khác như Khánh Hòa-Buôn Ma Thuật hay Gia Nghĩa-Chơn Thành khi hội tụ vào trục dọc phía tây sẽ phân phối dòng hàng hóa, du khách và dòng vốn đầu tư thông suốt toàn vùng, tạo hiệu ứng mạng lưới hạ tầng to lớn. Bên cạnh nguồn lực đầu tư công từ ngân sách nhà nước, việc đẩy mạnh phương thức hợp tác công-tư (PPP) được coi là giải pháp đột phá để huy động nguồn vốn xã hội hóa, năng lực quản trị và công nghệ của các tập đoàn kinh tế lớn vào phát triển hạ tầng giao thông, logistics và đô thị dọc các hành lang kinh tế.

Cùng với việc đầu tư đồng bộ hệ thống cao tốc, hạ tầng hàng không cũng đang mở ra cơ hội bứt phá cho kết nối liên vùng. Tuy nhiên, để biến dòng chảy giao thông thành dòng chảy kinh tế, cần sự vào cuộc đồng bộ từ quy hoạch, phương thức vận tải đa kết nối đến tư duy kinh tế. Phó Cục trưởng Hàng không Việt Nam Đỗ Hồng Cẩm khẳng định, ngành hàng không sẵn sàng phối hợp chặt chẽ với các địa phương để cụ thể hóa quy hoạch đường bay, kết nối liên vùng và quốc tế.

Tuy nhiên, để hạ tầng hàng không phát huy tối đa hiệu quả, các địa phương cần chủ động cập nhật quy hoạch sân bay vào hệ thống phát triển kinh tế-xã hội, đất đai và đô thị; hoàn thiện hệ thống giao thông kết nối (xe buýt, ta-xi, đường bộ, đường sắt) từ cảng hàng không đến các trung tâm du lịch bảo đảm an toàn, văn minh và giá cả hợp lý. Đặc biệt, do hàng không và du lịch có mối quan hệ hữu cơ, việc duy trì các đường bay bền vững phụ thuộc lớn vào nguồn khách và hàng hóa ổn định. Các địa phương và doanh nghiệp cần phối hợp xây dựng sản phẩm du lịch liên ngành, đẩy mạnh kích cầu và hình thành chuỗi cung ứng dịch vụ, thương mại, tạo nguồn cung ứng dồi dào, tránh tình trạng “mở đường bay nhưng vắng khách”.

Chức năng ban nhân dân tỉnh Gia Lai Phm Anh Tuấn cho biết, tỉnh có cấu trúc tự nhiên, kinh tế và văn hóa đa sắc, trải dài từ biển Quy Nhơn ở miền Tây Nguyên. Nếu kết nối bằng hệ thống hạ tầng giao thông, biến miền núi thành một hành trình du lịch thông minh, một không gian kinh tế thông minh.

Khi các dự án hạ tầng quy mô lớn như tuyến cao tốc Quy Nhơn-Pleiku (thời gian di chuyển giữa hai trung tâm chỉ khoảng 2 giờ) và dự án nâng cấp sân bay Phù Cát, Pleiku hoàn thành, giá trị to lớn nhất mang lại chính là khả năng kết nối của cả vùng với những cơ hội mới. Du khách có thể đón ánh bình minh trên biển Quy Nhơn và thưởng thức không gian văn hóa công chiêng, ngắm Biển Hồ, núi

lửa Chư Đăng Ya khi chiều buông.

Nhìn nhận hạ tầng giao thông chỉ là điều kiện cần, lãnh đạo tỉnh Gia Lai cho rằng "chìa khóa" bứt phá nằm ở việc giải quyết triệt để bài toán logistics du lịch. Muốn hạ tầng trở thành động lực phát triển kinh tế-xã hội, các địa phương phải bứt phá, bước qua tư duy manh mún, cục bộ, có tầm nhìn liên kết rộng mở, biến lợi thế riêng của từng địa phương thành sức mạnh chung, hợp lực tạo nên những sản phẩm du lịch mang tầm vóc toàn vùng và cùng chia sẻ một thị trường phát triển bền vững.

Theo nhandan.vn